

Дата: 30.01.2025р.

Урок: Мистецтво

Клас: 8-А

Тема. Українське бароко.

Мета:

навчальна: розширити загально-естетичний кругозір учнів, ознайомити їх із стилями часу, поняттями, художніми творами;

розвиваюча: розвивати аналітико-синтетичні здібності, пам'ять, логічне мислення, навички образного, осмисленого сприйняття художніх творів;

виховна: формувати емоційні, естетичні, моральні, загальнолюдські та національні якості особистості - національної гордості й патріотичних почуттів, любові до рідного краю; любові до народних традицій, до живопису.

Хід уроку

I. Організація класу. Привітання.

Перевірка готовності до уроку

II. Актуалізація опорних знань учнів

На минулих уроках ми з вами ознайомились із кращими зразками мистецтва бароко. Давайте пригадаємо деякі поняття з вивчених тем.

Фронтальне опитування

-Що таке бароко?

-В якій країні зародилося мистецтво бароко та хто став його найкращими представниками в цій країні? (зародилося бароко в Італії, його представники – Франческо Борроміні та Джованні Берніні).

-У якому з видів мистецтва вперше проявився стиль бароко? (В архітектурі).

-Назвіть основні характеристики стилю бароко? (театральність, барвистість декоративна пишність образів).

-Які нові жанри стилю бароко приніс в музичне мистецтво? (фуга, опера, ораторія, кантата).

III. Мотивація навчальної діяльності.

Повідомлення теми і мети, головних завдань уроку.

XVII-XVIII ст. – виключно складний і важливий період у житті українського народу. Найважливішим чинником, який впливав на розвиток культури в Україні в цей період, була національно-визвольна. У цій історичній ситуації роль духовного лідера народу взяло на себе козацтво – самобутній суспільний стан, який сформувався в XV-XVI століттях. Саме козацтво підхопило традицію національної державності, виступило захисником православної церкви, української мови. Живучи спільним мистецьким життям із Західною Європою, Україна й на цей раз переймає новий напрям у мистецтві цілої Європи – стиль бароко. Сьогодні ми відкриємо чарівний світ українського бароко, здійснивши віртуальну подорож різними куточками України та познайомившись з перлинами архітектури, які дуже яскраво характеризують особливості розвитку цього стилю саме в Україні.

IV. Вивчення нового матеріалу.

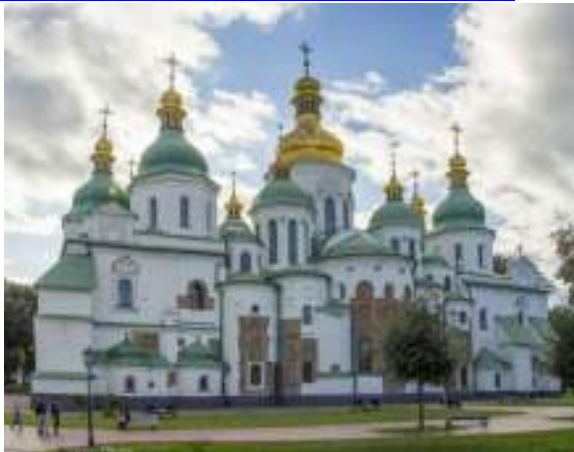
Архітектура бароко

Українське бароко — назва архітектурного стилю, що був поширений в українських землях Війська Запорозького у XVII—XVIII ст. Виник унаслідок поєднання місцевих архітектурних традицій та європейського бароко. Українське бароко 17 ст. називають «козацьким», бо саме козацтво було носієм нового художнього смаку. Козацтво не лише споживало художні цінності, виступаючи в ролі багатого замовника. Будучи насамперед величезною військовою і значною суспільно-політичною силою, воно виявилось також здатним утворити власне творче середовище й виступати на кону духовного життя народу ще й як творець самобутніх художніх цінностей.

Європейський стиль бароко впроваджувався в Україні досить своєрідно. На західноукраїнських землях, де був відчутним вплив католицької Польщі, він майже не відрізнявся від латинського першоджерела. Водночас у центральних і східних регіонах під впливом місцевих традицій набув національних самобутніх рис і називався **козацьке бароко**. Така різниця між двома вітчизняними гілками одного стилю найбільше виявилася в архітектурі, також помітна у скульптурі, а найменше — у живописі й графіці. В цей період нового вигляду набуває Київ, створюється сучасний образ старого міста. Йде інтенсивне будівництво північного Лівобережжя, зокрема Чернігова. Типово барочні споруди будуються на західноукраїнських землях, особливо у Львові. Народжується українська національна архітектурна школа, що дала світові таких відомих майстрів як І. Григорович-Барський, Степан Ковнір, Іван Зарудний.

Отже, вирушаємо у подорож Україною. І першою нашою зупинкою буде місто Київ.

1. Софія Київська <https://youtu.be/AUZYOkW6vnc>

Християнський собор в центрі Києва, пам'ятка української архітектури та монументального живопису XVII століття, одна з небагатьох уцілілих споруд часів Київської Русі. Одна з найголовніших християнських святинь Східної Європи, історичний центр Київської митрополії. Засновником собору

літописні джерела визначають київського князя Ярослава Володимировича (Мудрого). Собор було закладено на місці переможної битви киян з печенігами. Йому було відведено найвище місце в місті. Перед мандрівником, через яку б браму він не увійшов до Києва, відкривався багатocupольний собор, який був не тільки величним, але й живописним. Храм не був білим, як нині, а цегла, з якої його було збудовано, чергувалася з рожевим каменем, що прикрашало його стіни.

2. Успенський собор Києво-Печерської лаври відео

<https://youtu.be/XSrIYj4uG8o>

3. Золотоверхий Михайлівський собор .Діючий монастир у Києві, відтворений у 1997-1998 роках у формах зруйнованого в 1930-х роках соборного храму на честь Архангела Михаїла. Включає також трапезну з церквою Іоанна Богослова і дзвіницю.

4. Андріївська церква

Православна церква на честь Св. Андрія у стилі українського бароко, пам'ятка архітектури та монументального живопису XVIII ст. світового значення у Києві, споруджена за проектом видатного архітектора Бартоломео Растреллі. Входить до складу Національного заповідника «Софія Київська»
Вирушаємо до Чернігова

5. Катерининська церква

Православна церква в українському місті Чернігові, пам'ятка архітектури національного значення. Яскравий зразок козацького бароко Лівобережжя. Знаходиться в історичному центрі міста, на високому мисі відокремленому ярмом від Валу, Чернігівського дитинця, і є однією з архітектурних доміант Чернігова.

Наступна зупинка - Львів

6. Собор святого Юра

Вважається візитною карткою міста Львів. Культова споруда не тільки для греко-католиків, але і для всього християнського світу, є перлиною архітектури. Розташований на вершині Святоюрської гори, над містом, побудований за проектом австрійського архітектора Меретина, а вінчає його скульптура Івана Пінзеля «Святий Юрій на здибленому коні вражає дракона». Отже, у XVII століття в архітектурі з'являються елементи стилю бароко, які передбачали велику кількість прикрас зовні і всередині будівлі, складність архітектурної конструкції, розробку складних просторових ансамблів, синтез різних видів мистецтва. Декоративні ідеї та можливості бароко були близькими до національного українського мистецтва, якому притаманна мальовничість композиції, гармонія будівель з навколишньою природою. Поєднання власних традицій та європейського впливу створило умови для розквіту своєрідного стилю, названого українським, або «козацьким» бароко. Ми ознайомилися з перлинами архітектури України доби бароко.

Живопис доби бароко в Україні

Козацькі думи, козацькі пісні, козацькі танці, козацькі літописи, ікони, козацькі собори — все це не порожні слова. За ними — величезний духовний досвід 17 — 18 століть, значну частину якого пощастило втілити у своїй художній діяльності саме козацтву. Все це залишило в культурній свідомості народу глибокий слід. А краса козацького мистецтва породила легенду про золоте життя під булавою гетьманів, про козацьку країну, країну тихих вод і світлих зір.

Глибока духовність вирізняє давнє українське народне малярство.

Найпоширенішим сюжетом народних картин був **"Козак Мамай"** ("Козак бандурист"). Дослідники вважають, що Мамай — половецько-татарське ім'я; відомо, що мамая-ми називали давніх ідолів, яких встановлювали на вершинах курганів.

Картини "Козака Мамая" радше нагадували ікони. У цьому виявилися прагнення народу канонізувати свого улюбленого героя

Зображували "Козака Мамая" на полотнах і стінах хат, на дверях і віконницях, на скринях, кахляних грубах і липових колодах вуликів. Очевидно, зображення козака виконувало роль оберегу селянського помешкання. Проте такі картини нерідко прикрашали садиби старшин і палаці панів.

Народного героя малювали у стані перепочинку. Він сидить "по-турецьки", замріяний і спокійний. Образ доповнюють гарні вуса, традиційний чуб-оселедець, сережка, люлька і сулія-пляшка; зброя покладена осторонь, і вірний кінь напоготові. В руках — бандура, а тиха пісня оповідає про запорожців, батьківський край і кохану, котрі потребують захисту. Козак розташувався під розлогим дубом, що у фольклорно-пісенній традиції символізує здоров'я, стійкість, красу, довговічність народу. Вік дуба — понад 1 тис. років. За давніми народними уявленнями, в дубі живуть душі хоробрих воїнів-ратіїв. Вважалося, що дубові гаї є улюблене місце перебування богів, яким під старими дубами наші предки приносили жертви. Козак Мамай своєрідно втілює риси українського характеру — волелюбність і мужність, сумління і звитяжництво, мудру народну філософію миролюбства і надії на краще майбуття.

Творча робота

Створи живописну композицію «Козак Мамай» у стилі народного малярства (гуаш або акварель, пензлі).

V. Підсумки уроку, оцінювання

- Що нового ви дізналися на уроці?
- Що відрізняє українську архітектуру бароко від європейської? (*Поєднання із традиціями народної архітектури*).
- Які міста України вважаються « перлинами українського бароко»? (*Київ, Львів*).
- Як ще називають період українського бароко? Чому? (*козацьке*)
- Назвіть пам'ятки архітектури бароко в Україні? (*Андріївська церква , Маріїнський палац, Львів собор св. Юра, Тернопільщина Почаївська Лавра*)

- Якими є досягнення український живописців доби бароко? (*іконопис.іконостас*)

Українське козацьке бароко розвивалось під впливом норм естетики, з одного боку — європейського бароко, з другого — народної. Разом з тим воно є ланкою в розвитку загальноєвропейської культури, становлячи одну з національних шкіл цього великого художнього стилю.

VI. Домашнє завдання. Заверши живописну композицію «Козак Мамай» у стилі народного малярства (гуаш або акварель, пензлі). Зроби фото своєї роботи та надішли на платформу HUMAN або на електронну адресу вчителя ndubacinskaa1@gmail.com . Успіхів!!!

Рефлексія

Повторення теми “Мистецтво античності – колыска європейської цивілізації”.